

EUROPAPARLAMENTET

2014 - 2019

Utskottet för sysselsättning och sociala frågor

2014/2238(INI)

5.3.2015

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om ”Initiativ för grön sysselsättning: Ta vara på den gröna ekonomins
jobbpotential”
(2014/2238(INI))

Utskottet för sysselsättning och sociala frågor

Föredragande: Jean Lambert

PR_INI

INNEHÅLL

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION	3
MOTIVERING	9

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

över Initiativ för grön sysselsättning: Ta vara på den gröna ekonomins jobbpotential (2014/2238(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av kommissionens meddelande *Initiativ för grön sysselsättning: Ta vara på den gröna ekonomins jobbpotential* (COM(2014)0446),
- med beaktande av kommissionens meddelande *Grön handlingsplan för små och medelstora företag* COM(2014)0440),
- med beaktande av kommissionens meddelande *Mot ett kretsloppssamhälle: Program för ett avfallsfritt Europa* (COM(2014)0398),
- med beaktande av kommissionens arbetsdokument *Exploiting the employment potential of green growth* (SWD(2012)0092),
- med beaktande av rådets slutsatser av den 6 december 2010 *Sysselsättningspolitik för en konkurrenskraftig, koldioxidsnål, resurseffektiv och grön ekonomi*,
- med beaktande av rådets beslut 2010/707/EU av den 21 oktober 2010 om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik,
- med beaktande av OECD:s och Cedefops (Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildning) studie från 2014 *Greener Skills and Jobs, OECD Green Growth Studies*,
- med beaktande av artikeln i tidskriften *European Employment Observatory Review* från april 2013 *Promoting green jobs throughout the crisis: a handbook of best practices in Europe*,
- med beaktande av ILO:s och Cedefops rapport från 2011 *Skills for green jobs: a global view: synthesis report based on 21 country studies*,
- med beaktande av Cedefops rapport från 2010 *Skills for green jobs – European synthesis report*,
- med beaktande av arbetsdokumentet från programmet för lokal utveckling inom ekonomi och sysselsättning vid OECD/CFE-LEED (OECD:s centrum för företagande) *Green jobs and skills: the local labour market implications of addressing climate change*,
- med beaktande av sin resolution av den 12 december 2013 om miljöinnovation – sysselsättning och tillväxt med hjälp av miljöpolitik¹,

¹ Antagna texter, P7_TA-PROV(2013)0584.

- med beaktande av sin resolution av den 15 mars 2012 om färdplan för ett konkurrenskraftigt utsläppsnålt samhälle 2050¹,
- med beaktande av sin resolution av den 7 september 2010 om att utveckla sysselsättningspotentialen av en ny hållbar ekonomi²,
- med beaktande av artikel 52 i arbetsordningen,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för sysselsättning och sociala frågor och yttrandena från utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet och utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män (A8-0000/2015), och av följande skäl:
 - A. Sådana globala trender som ineffektiv resursanvändning och ohållbar belastning av miljön, tillsammans med klimatförändringarna, den växande sociala utestängningen och bristen på jämlikhet, har snart nått gränsen för när man inte längre kan förebygga oåterkalleliga konsekvenser för våra samhällen och den naturliga miljön.
 - B. Eftersom det inte finns någon konsekvent politik mot dessa utmaningar kommer en avsevärd del av sysselsättningspotentialen i en miljöriktig och socialt inkluderande övergång att förbli outnyttjad.
 - C. Som ett led i insatserna mot dessa hot växer det nu fram nya sektorer, medan många andra sektorer förändras och somliga sektorer, såsom de som är kraftigt förorenande, är stadda i tillbakagång. Inom de sistnämnda sektorerna måste särskild uppmärksamhet ägnas de anställda, i form av omskolning och alternativ sysselsättning.
 - D. Vid konferensen i Cancun 2010 om FN:s ramkonvention om klimatförändringar utfäste sig EU och dess medlemsstater att tillförsäkra de anställda en rättvis övergång som skapar anständigt arbete och arbetstillfällen av god kvalitet. En rättvis övergång för alla i riktning mot en miljömässigt hållbar ekonomi förutsätter god förvaltning och måste bidra till målet om anständigt arbete för alla, social delaktighet och fattigdomsutrotning.
 - E. Expansionsmöjligheterna för ”gröna” arbetstillfällen inskränks av brist på kunskaper, som i sin tur orsakas av flera olika faktorer.
 - F. Det finns tydliga belägg för att en omläggning av beskattningen från arbetskraft till miljö, tillsammans med investeringar i energi- och resurseffektivitet och en utveckling av leveranskedjan genom en tydlig industripolitik påverkar sysselsättningsskapandet i gynnsam riktning.
 - G. Tydliga och fastställda mål på medellång och lång sikt kan bli viktiga drivkrafter för en förändring och i detta sammanhang har också unionslagstiftningen en viktig funktion att fylla. Målinriktade investeringar som skapar arbetstillfällen bör härstamma från en tydlig politisk ram och vara konsekventa med den.

¹ EUT C 251 E, 31.8.2013, s. 75.

² EUT C 308 E, 20.10.2011, s. 6.

- H. Små och medelstora företag är viktiga källor till sysselsättning och har varit ledande inom många ”gröna” sektorer, men de kan ha särskilt svårt att ta till vara den sysselsättningskapande potential som övergången innebär.

Mot en grön ekonomi – möjligheter för arbetsmarknaden

1. Europaparlamentet framhåller att en övergång i riktning mot hållbara samhällen och ekonomier, bland annat till hållbara mönster för konsumtion och produktion, ger möjligheter både till skapande av nya arbetstillfällen och omvandling av befintlig sysselsättning till gröna arbetstillfällen inom snart sagt alla sektorer och längsmed hela värdekedjan.
2. Europaparlamentet konstaterar att övergången bär på stora möjligheter till skapande av lokala arbetstillfällen som inte kan utlokaliseras, också inom krisdrabbade sektorer.

Rättvis övergång och anständigt arbete

3. Europaparlamentet välkomnar kommissionens uttalande om att strukturomvandlingen bör hanteras med socialt ansvar.
4. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att gå in för en ”färdplan för en rättvis övergång”, där ambitiösa miljömål förenas med starka sociala krav, som innefattar bland annat främjande av anständigt arbete, sunda och säkra arbetsförhållanden, yrkesutbildnings- och kompetensprogram, utökad rätt till information, samråd och deltagande för arbetstagare i frågor om hållbar utveckling samt effektiv representation för arbetstagare.
5. Europaparlamentet erinrar om att EU:s arbetsmiljöstrategi bör ta hänsyn till särskilda risker inom nya sektorer.
6. Europaparlamentet betonar att förberedelserna inför förändringarna på sysselsättningens område förutsätter att övergången hanteras på ett utvecklingsföregripande sätt, samt att långsiktig planering är väsentlig för att övergången ska bli effektiv och sysselsättningen stabil.
7. Europaparlamentet konstaterar att somliga regioner står inför flera utmaningar än andra. Parlamentet uppmanar de lokala och regionala självstyrelseorganen och arbetsmarknadens parter att tillsammans genomföra färdplaner med stöd till samhällen och arbetstagare som påverkats av förändringen.
8. Europaparlamentet betonar att arbetstagarna måste få bli delaktiga i dessa förändringar. Parlamentet vill att ”gröna ombud” från fackföreningarna ska få medverka genom att samarbeta med arbetsgivarna om att göra sina arbetsplatser mera hållbara.

Färdigheter för grön sysselsättning

9. Europaparlamentet välkomnar de verktyg för kompetensutveckling och för prognostisering av kompetensbehov som kommissionen föreslagit men betonar att det behövs mera ambitiösa åtgärder.

10. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna och regionala självstyrelseorgan att också låta arbetsmarknadens parter och utbildningsanordnare medverka, samt att anta och genomföra kompetensutvecklingsstrategier avsedda att förbättra allmänna, sektorsspecifika och yrkesspecifika färdigheter.
11. Europaparlamentet konstaterar att dessa strategier också bör innefatta kartläggning av kompetensluckor samt målinriktade program för yrkesutbildning och livslång utbildning. Parlamentet betonar behovet av att både friställda arbetstagare och lågkvalificerade arbetstagare som löper risk för att bli utestängda från arbetsmarknaden aktivt får delta i dessa strategier och påpekar att det måste vidtas åtgärder mot den ojämna könsfördelningen inom vissa sektorer.
12. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att i systemen för yrkesutbildning och allmän utbildning ta med kunskaper och färdigheter från områdena hållbar utveckling och miljö, och påminner om hur viktigt det är med kunskaper i vetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik.
13. Europaparlamentet betonar behovet av målinriktade myndighetsåtgärder och tjänster för att överbrygga kompetensklyftan. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att utbilda arbetskraftsmyndigheternas och arbetsförmedlingarnas personal så att de låter de färdigheter som behövs för grön sysselsättning ingå i all arbetsmarknadspolitik.

En konsekvent politik för fullt tillvaratagande av sysselsättningspotentialen i hållbara ekonomier

14. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att anta ambitiösa och väl sammanhållna ramar inom lagstiftning, budgetpolitik och finanser för att garantera hållbara investeringar och uppmuntra till innovation, så att sysselsättningspotentialen i dessa förändringar fullständigt kan tas till vara. Parlamentet påpekar att politiken bör utvecklas som led i en långsiktig ram, som vid behov ska innefatta bindande mål och indikatorer för mätning av framstegen med måluppfyllandet.
15. Europaparlamentet påpekar att det behövs en konsekvent politik för främjande av förnybar energiproduktion och energieffektivitet, avsedd att få i gång lokal utveckling och skapa lokala arbetstillfällen.
16. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att oinskränkt respektera och genomföra de nya bestämmelserna i den reviderade unionslagstiftningen om offentlig upphandling och föregripa utvecklingen genom att ta med miljökriterier och sociala kriterier i sin respektive politik för offentlig upphandling, för att skapa hållbara arbetstillfällen.
17. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att uppfylla sitt åtagande om att föreslå mer ambitiös avfallslagstiftning så att hela den avsevärda sysselsättningspotentialen inom kretsloppsekonomin ofördröjligen tas till vara.
18. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att använda den europeiska planeringsterminen och översynen av Europa 2020-strategin till stöd för skapandet av gröna arbetstillfällen. Parlamentet uppmanar kommissionen att utfärda landsspecifika rekommendationer som bidrar till att sysselsättningen ökar och de ekologiska

fotavtrycken minskar, bland annat genom att beskattningen läggs om från arbetskraft till miljö och skadliga subventioner avskaffas fram till 2020.

19. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att förnya sitt åtagande om Europa 2020-strategin och utan dröjsmål lägga fram halvtidsöversynen av den. Kommissionen uppmanas också att införa sysselsättning av god kvalitet och resurseffektivitet bland huvudmålen samt att föreslå mera ambitiösa sociala mål och miljömål för 2030 och 2050.

Att investera i skapandet av hållbar sysselsättning

20. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att främja investeringar av god kvalitet, som inriktas på att bli till nytta för samhället. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att koncentrera investeringarna till områden där de påverkar arbetsmarknaden gynnsamt, för att skapa anständiga arbetstillfällen och bekämpa arbetslösheten.
21. Europaparlamentet framhåller att investeringar i energieffektivitet främjar sysselsättningsskapande och ekonomisk utveckling på det lokala planet och att det kostnadseffektivaste sättet att erbjuda långsiktiga lösningar på energifattigdomen består i att man ser till att byggnader är energieffektiva.
22. Europaparlamentet rekommenderar att målen i fråga om klimat, förnybar energi och energieffektivitet bör betraktas som investeringsmål.
23. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att dra full nytta av de möjligheter som erbjuds av den rättsliga ramen kring de europeiska struktur- och investeringsfonderna och andra källor till EU-finansiering för att främja hållbara projekt som skapar gröna arbetstillfällen.
24. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att använda den översyn av den fleråriga budgetramen som ska göras 2016, efter valet, till att främja den gröna övergången för våra ekonomier.

Små och medelstora företag

25. Europaparlamentet stöder målen i den gröna handlingsplanen för små och medelstora företag, tillsammans med de åtgärder inriktade på små och medelstora företag som där föreslås för att förbättra resurseffektiviteten, stödja grönt företagande, ta vara på möjligheterna till grönare värdekedjor och göra det lättare för gröna små och medelstora företag att komma in på marknaden.
26. Europaparlamentet påpekar att små och medelstora företag är viktiga drivkrafter för sysselsättningsskapandet i Europa. Parlamentet påpekar att dessa företag ställs inför särskilda utmaningar när de vill tillvarata de sysselsättningsmöjligheter som en grön övergång erbjuder, framför allt i fråga om tillgång till finansiering, yrkesutbildning och överbryggande av kompetensklyftan. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att vidta ambitiösa åtgärder för att tillhandahålla stöd som gör det lättare att skapa gröna arbetstillfällen inom små och medelstora företag, bland annat i

form av målinriktad information, medvetandehöjande, tekniskt stöd samt tillgång till finansiering och yrkesutbildningsåtgärder.

27. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen samt till medlemsstaternas regeringar och parlament.

MOTIVERING

Kommissionens initiativ för grön sysselsättning¹ offentliggjordes i juli 2014 tillsammans med den gröna handlingsplanen för små och medelstora företag² (som också omfattas av detta betänkande) och meddelandet om kretsloppssamhället.

Avsikten med initiativet är att bygga vidare på arbetsdokumentet från 2012 *Exploring the employment potential of Green Growth*³ som är en del av sysselsättningspaketet, där det framhölls att det fram till 2020 skulle kunna uppkomma upp till 20 miljoner arbetstillfällen i den gröna ekonomin och där det tas hänsyn till sysselsättningsriktlinjerna, där medlemsstaterna uppmanas att ”främja [...] skapandet av arbetstillfällen på alla områden, bl.a. inom grön sysselsättning och på vårdområdet”.⁴

Man kan fråga sig hur begreppet ”gröna arbetstillfällen” ska definieras, framför allt då man för statistikändamål försöker följa utvecklingen av gröna arbetstillfällen. Enligt ILO är gröna arbetstillfällen ”anständiga arbetstillfällen som

- minskar förbrukningen av energi och råvaror,
- begränsar utsläpp av växthusgaser,
- minimerar avfall och förorening,
- skyddar och återställer ekosystem.”

Ett antal av dem som bidragit till detta betänkande, bland annat Europeiska sammanslutningen för hantverksföretag och små och medelstora företag (UAPME) och professor Paul Ekins från University College London framhöll för föredraganden att det skulle vara till större nytta om man inordnade begreppet gröna arbetstillfällen i det större sammanhanget av att ”göra ekonomin miljövänligare”, eftersom detta är lämpligare på tal om produkter, processer och tjänster, och att detta tänkesätt måste få genomsyra all politik, såsom budget-, sysselsättnings-, arbetsmarknads-, utbildnings-, forsknings-, innovations-, klimat- och energipolitiken.

Den gröna ekonomin tar som bakgrund ett antal utmaningar som kommissionen förtecknat: ”Ineffektiv resursanvändning, ett ohållbart tryck på miljön, klimatförändringar samt social utestängning och ojämlikhet [...]”⁵. Allt sådant, liksom också den höga arbetslösheten, är välkända sociala påtryckningsfaktorer för detta utskott. Dessa utmaningar kommer givetvis att påverka arbetslivet. Som ett exempel kan nämnas att den ledande supermarketkedjan ASDA uppskattar att 95 procent av dess färska grönsaker hotas av klimatförändringarna och att en tredjedel står inför ett allvarligt hot⁶.

¹ *Initiativ för grön sysselsättning: Ta vara på den gröna ekonomins jobbpotential* (COM(2014)0446).

² Kommissionens meddelande *Grön handlingsplan för små och medelstora företag* COM(2014)0440).

³ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar *Exploiting the employment potential of green growth* (SWD(2012)92).

⁴ Rådets beslut [2010/707/EU](#) av den 21 oktober 2010 om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik [EUT L, 24.11.2010].

⁵ *Initiativ för grön sysselsättning: Ta vara på den gröna ekonomins jobbpotential* (COM(2014)446).

⁶ *Preparing for the Perfect Storm - skills for a sustainable economy*, rapport från den brittiska

Behovet av att låta miljötankandet genomsyra all politik framgick av ett av de huvudsakliga kraven som framfördes till föredraganden av många bidragslämnare, nämligen att det behövs en konsekvent och heltäckande politisk ram som skulle ge en förutsägbar omgivning för yrkesutbildning och investeringar. Inkonsekvenser i fråga om politik och incitament sades ofta hindra framsteg och begränsa sysselsättningspotentialen. I en sådan politik måste man också anta ett långsiktigt perspektiv. Byggnader som uppförs i dag kan finnas kvar i femtio år framöver och måste därför uppfylla de striktaste normerna i fråga om energieffektivitet och hållbart byggande. Vid investeringar i stora anläggningar för förnybar energi måste man ha längre framförhållning än bara till 2020.

Tre erkänt effektiva drivkrafter utpekades av professor Ekins med flera. De har också föreslagits av kommissionen och parlamentet, men förslagen har inte fått tillräckligt genomslag. Det handlar om:

- En miljöskattereform så att skattebördan överflyttas från sysselsättning till miljökostnader, varvid det dock måste ses till att beskattningen inte blir regressiv, alltså relativt sett belastar låginkomsttagare hårdare än höginkomsttagare. Detta kunde ytterligare förbättras genom fortlöpande användning av den europeiska planeringsterminen och nationella rekommendationer. I konsekvensens namn bör man också sträva efter att avskaffa subventioner som går till förorenande eller koldioxidintensiva sektorer och motverkar sitt eget syfte.
- Energi- och resurseffektivitet. Europaparlamentet har konsekvent framhållit vilken potential det finns inom detta område, inte minst genom att man åtgärdar energieffektiviteten och samtidigt bekämpar bränslefattigdomen med hjälp av ett omfattande isoleringsprogram¹. Direktivet om byggnaders energiprestanda² skulle uppskattningsvis leda till att två miljoner arbetstillfällen kan skapas, och det ligger i sakens natur att många av dem inte skulle utlokaliseras. Energieffektivitetsdirektivet gav ytterligare drivkraft åt detta. Effekterna kan dock inte komma till sin rätt annat än om direktiven genomförs effektivt (och för detta ändamål kan det komma att behövas starkare verkställighetsmekanismer) och stöds av de investeringar och den yrkesutbildning som behövs. Det råder en avsevärd efterfrågan på bättre resurseffektivitet. UEAPME hänvisade till uppgifter från Eurobarometer, av vilka det framgick att 93 procent av de små och medelstora företagen vidtar åtminstone en åtgärd för att bli mera resurseffektiva³.
- Utveckling av leveranskedjan så att alla led inom den blir till nytta för sysselsättning och ekonomi inom EU. Det råder ett uppenbart behov av en industripolitik med investeringsstyrning i riktning mot till exempel industrin för förnybar energi och uppmuntran till sådana investeringar, vilka skulle kunna öka sysselsättningen i landsbygdsområden och f.d. industriområden. Utveckling av leveranskedjan behövs också för att driva på förändringar och för att alla delar inom ett företag kan bemöta

miljöorganisationen IEMA (Institute of Environmental Management and Assessment) 2015.

¹ Europaparlamentets resolution av den 11 juni 2013 om subventionerat boende i Europeiska unionen (2012/2293(INI)).

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda.

³ Flash Eurobarometer 381 – 2014.

utmaningar. Många företag samarbetar inte med leveranskedjorna om utsläpp, åtgärder för klimatsäkring eller om resurseffektivitet.

Arbetstagarnas engagemang är avgörande för att en övergång till en grön ekonomi ska kunna förverkligas. Vissa sektorer kommer att uppleva genomgripande förändringar eller rentav gå tillbaka och denna förändring kommer att kunna hanteras mera positivt om det ges effektivt stöd och effektiv omskolning, tillsammans med eventuella omläggningar av produktionen. Här har EU:s fonder en viktig funktion att fylla om de används effektivt. På sektornivå är de europeiska företagsråden viktiga för hanteringen av förändringen. Deltagande från arbetstagarhåll handlar också om hjälp till att skapa möjligheter. ”Gröna ombud”, alltså motsvarigheten till skyddsombud, kan vara till nytta för att leda medvetenheten och förändringen, såsom det framgick av rapporten från brittiska Trades Union Congress *The Union effect*¹. Det brittiska företaget PHS Group har till exempel inrättat ett nätverk av miljömästare, med rätt kompetens och sakkunskap och möjlighet att få officiellt erkännande för denna kompetens, vilka har hjälpt till med att minska kostnaderna för lyse och gjort avsevärda framsteg med materialåtervinning och tillvaratagande av material.

Arbetstagarnas engagemang är viktigt också därför att arbetet bör vara anständigt, med skälig lön, goda arbetsförhållanden och en sund arbetsmiljö som ledstjärna. Inom somliga gröna sektorer är relationerna mellan arbetsmarknadens parter rätt svagt utvecklade, både på arbetsgivar- och arbetstagnivå, och uppmuntran bör ges till en ny dialog mellan arbetsmarknadens parter. Den nya arbetsmiljöstrategin bör ta hänsyn till nya eller förändrade risker inom sektorer som är stadda i utveckling.

När företagen vill eller behöver vidta åtgärder för att göra sin verksamhet mera hållbar litar många av dem inte på att de kan hantera, antingen riskerna eller förändringsprocessen. Det kan också tänkas att de märker att de inte kan få tag på arbetstagare med de färdigheter som behövs. I kommissionens meddelande ingår det ett antal positiva förslag, och vi behöver en helhetssyn på frågorna, så att vi börjar förstå varför hållbarhet är viktigt för företagen och för samhället i stort. Redan på skolstadiet behövs det en allmän medvetenhet om principerna för hållbarhet, och det råder fortfarande brist på studenter som specialiserar sig på vetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik. Detta gäller framför allt bland flickor och är ett ständigt aktuellt problem. Från Storbritanniens riksomfattande studentsammanslutning National Union of Students (NUS) fick vi veta att 60 procent av förstaårsstudenterna är intresserade av att få veta mer om hållbarhet, oavsett vilket ämne de studerar. Detta intresse måste utvecklas, tillsammans med allmänna färdigheter, om det är meningen att grönt arbete ska bli ett grundläggande tänkesätt. De studerande är villiga att utforma lämpliga kurser. NUS påpekade att om vi söker efter ledarskap i dessa frågor bör vi erinra oss att 80 procent av världens ledare är akademiskt utbildade och att vad som händer vid universiteten och högskolorna kan utforma vår framtid.

Åtskilligt kan också göras på sektornivå, såsom det framgick av projektet GreenVET från Föreningen för europeiska stålproducenter (Eurofer).² Inom ramen för det projektet hoppas man att med hjälp av ingående utbildning om det juridiska och tekniska sammanhang (medräknat resurseffektiviteten) som stålindustrin arbetar i kunna låta dessa former av

¹ *The Union Effect – greening the workplace*, TUC

https://www.tuc.org.uk/sites/default/files/The_Union_Effect_Greening_The_Workplace_Covers_2014_All.pdf

² http://www.gt-vet.com/?page_id=18

ackrediterad yrkesutbildning medge ökad rörlighet inom sektorn och en överföring av sakkunskap. Bland verktygen för att överbrygga klyftan mellan vilka färdigheter som efterfrågas på arbetsmarknaden och vilka färdigheter som står till buds bör vi även observera validering av resultaten av formellt och icke-formellt lärande samt erkännandet av denna validering. Såsom det påpekades för föredraganden är det många arbetstagare som förvärvar färdigheter genom praktisk erfarenhet, men dessa färdigheter erkänns aldrig formellt, vilket hindrar dem att gå framåt i karriärutvecklingen. Råd för branschspecifik kompetens kan spela en viktig roll för uppdateringen av läroplaner med tanke på behoven av sektoriell och specifik kompetens och även reagera på marknadsutvecklingen. Det behövs dock en övergripande färdplan för kompetens där alla berörda parter måste få medverka, alltifrån yrkesvägledare, arbetsförmedlingar (det europeiska nätverket för offentliga arbetsförmedlingar kan ge ett viktigt bidrag) till utbildningsanordnare (även lokala myndigheter), arbetsmarknadens parter och statsmakterna.

Den utbildning som behövs måste dock vara åtkomlig, överkomligt prissatt och finnas att tillgå under hela den tid en person är ute i arbetslivet. Kompetensluckor förekommer nämligen inte bara hos nybörjare utan ofta tillika på projektledningsnivå, exempelvis hos byggnadsingenjörer. Europeiska vindkraftföreningen (EWEA) anser att det i dagens läge finns en kompetenslucka som skulle kunna leda till att det kom att fattas omkring 15 000 kvalificerade arbetstagare framme vid 2030. Bristen på kompetens gör sig sannolikt starkast gällande inom drift och underhåll, och detta hindrar det lokala och regionala sysselsättningskapandet i landsbygdsområden med vindparker – och det är just sådana områden där det brukar saknas sysselsättningsmöjligheter. Det tar tid att bygga upp en erfaren arbetskraft.

Vi skulle också kunna anlägga ett mer dynamisk synsätt på dem som i dag går arbetslösa, med hjälp av innovativa lösningsmodeller. Arbetslösa byggarbetare skulle kunna få betalt för att vikariera för arbetstagare som går yrkesutbildningskurser, akademiskt utbildade med kompetens inom området hållbarhet skulle kunna på (betald) visstidsbasis placeras i företag eller organisationer som vill utveckla sina rutiner inom detta område, för ett sådant upplägg i Storbritannien har redan lett till mer än 50 nya arbetstillfällen, eftersom organisationerna har beslutat sig att hålla kvar dem som blivit placerade hos dem.

Investeringar i förening med lämpliga incitament, i överensstämmelse med ett heltäckande och stabilt politiskt klimat är dock utslagsgivande för att vi ska kunna få en grön ekonomi i ordets verkliga betydelse, i stället för det nuvarande virrvarret av initiativ. Den nya Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi) erbjuder ytterligare en möjlighet till sådana målinriktade investeringar av hög kvalitet, utgående från partnerskapsprincipen, och det gör också övrig EU-finansiering, om den bara används förnuftigt, såsom det fastställs i kommissionens meddelande. Det är välkänt att de investeringar som görs i byggnadsrenoveringar ger en god utdelning, både i form av arbetstillfällen och i form av energibesparingar. Då ska vi inte heller glömma att det behövs investeringar i anständigt arbete inom andra sektorer tillika, såsom inom socialvården. Såsom det påpekades av Europeiska nätverket för företag inom den sociala sektorn (ENSIE) och sammanslutningen för sociala företag inom EU inom området materialåtervinning och återanvändning (RREUSE) har den sociala ekonomin också visat sig kunna åstadkomma ett avsevärt antal arbetstillfällen inom reparationer och återanvändning och bidra till social delaktighet. Upphandlingspolitiken har också en funktion att fylla genom att använda hållbarhetsklausuler (miljöklausuler och

sociala klausuler) för ansvarsmedveten upphandling. Här erbjuder Storbritanniens *Social Value Act* ett intressant exempel¹.

Investeringar behövs också som pådrivare för nödvändig innovation inom en EU-näringspolitik som utformats för att EU ska bli världens resurseffektivaste ekonomi och där det samtidigt utvecklas aktiva strategier för att sociala omvandlingar ska hanteras väl och den nytta de för med sig vinna spridning inom EU.

Övergångstider kan vara särskilt svåra för små och medelstora företag. OECD anser det som en förutsättning för en framgångsrik övergång att små och medelstora företag kan anpassa sig till miljömässigt hållbara rutiner inom både tillverkning och tjänster, men upplever det som det oroväckande att de flesta av dessa företag endast i ytterst liten grad verkar känna till vilka gröna färdigheter de kommer att behöva i framtiden och att deras investeringar i grön utbildning är mycket begränsade². De här svårigheterna kräver ett särskilt bemötande, på basis av den gröna handlingsplanen för små och medelstora företag. Då bör man utgå från målinriktad information och medvetenhetshöjande åtgärder, med hjälp av lämpligt stöd för övergång till miljöriktigare produkter och processer, liksom från effektiva incitament. En helhetssyn på leveranskedjan, där stordriftsfördelar kan användas för att tillhandahålla yrkesutbildning och andra förmåner, har också en funktion att fylla. I samband med detta stöd finns det också en roll både för regionala och lokal myndigheter och för finansinstitut.

Det är uppenbart att arbetslivet redan nu påverkas av stora globala utvecklingstendenser, men att EU i sitt bemötande av dem hittills inte tagit något helhetsgrepp på problematiken. Vi behöver ett helhetsbetonat och samfällt gensvar, alltifrån det politiska planet ned till den grundläggande yrkesutbildningen, för att vi ska kunna bevara och utvidga sysselsättningsmöjligheterna och skapandet av arbetstillfällen. Tidsfrågan är väsentlig, eftersom vi är på väg att förlora möjligheter till andra delar av världen, och inte heller ger vi vår arbetskraft den utrustning den behöver för att kunna klara av de utmaningar vi redan står ställda inför. Kommissionen ger i sitt meddelande några av svaren men alla EU-institutioner kommer att bli tvungna att göra sitt om vi verkligen ska klara av den övergång som är nödvändig.

¹ Public Services (Social Value) Act 2012 <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2012/3/enacted>

² *The jobs potential of a shift towards a low-carbon economy*, OECD.